

Teresa Mazepa

Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Muzyki Kolegium Nauk Humanistycznych, Polska
Lwowska Narodowa Akademia Muzyczna im. Mykoły Łysenki, Ukraina

Z DZIEJÓW UCZELNI MUZYCZNEJ ANNY NIEMENTOWSKIEJ WE LWOWIE

Największy wpływ na rozwój szkolnictwa muzycznego w Galicji w latach 1853¹–1939 miały trzy wyższe uczelnie muzyczne, które odgrywały wiodącą rolę w zakresie profesjonalizacji edukacji muzycznej oraz upowszechnienia kultury muzycznej w kraju, a mianowicie: Konserwatorium Galicyjskiego (Polskiego²) Towarzystwa Muzycznego (otrzymało oficjalny status w 1880 roku), prywatna uczelnia³ Anny Niementowskiej, która funkcjonowała pod takimi nazwami, jak: Instytut Muzyczny, Lwowski Instytut Muzyczny [Anny Niementowskiej], Konserwatorium Muzyczne im. Karola Szymanowskiego we Lwowie⁴, oraz utworzony w 1903 roku ukraiński Wyższy Instytut Muzyczny im. M. Łysenki.

Pierwsza uczelnia pod wieloma względami była wzorcem dla innych utworzonych we Lwowie⁵. Druga – dzięki swojemu prywatnemu statusowi miała największe możliwości w sferze unowocześnienia procesu kształcenia zgodnie z trendami i wymaganiami czasu i wraz z trzecią uczelnią – Wyższym Instytutem Muzycznym im. M. Łysenki – rozpoczęła ważny proces tworzenia filii w Galicji i na Wołyniu, dzięki czemu owe uczelnie miały znaczący wpływ na upowszechnienie i dostępność edukacji muzycznej wśród miejscowej ludności.

Pośród trzech wyższych uczelni muzycznych prywatny Lwowski Instytut Muzyczny/Lwowskie Konserwatorium Muzyczne im. Karola Szymanowskiego

¹ Rok utworzenia Konserwatorium Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego we Lwowie.

² Nieoficjalna nazwa Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego od 1919 roku.

³ Od chwili założenia w 1902 roku do 1939 roku, gdy Instytut został przez władze sowieckie zamknięty, uczelnia ta funkcjonowała pod różnymi nazwami: w okresie 1902–1905 – Instytut Muzyczny, od 1905 roku – Lwowski Instytut Muzyczny (niekiedy nazywano go Lwowskim Instytutem Muzycznym Anny Niementowskiej), od 1931 roku, za zgodą samego Karola Szymanowskiego, nazwę zmieniono na Lwowskie Konserwatorium Muzyczne im. Karola Szymanowskiego.

⁴ *Lwowskie Konserwatorium Muzyczne im. Karola Szymanowskiego*, „Muzyka” 1931, nr 4–6, s. 271.

⁵ W latach 1839–1939 we Lwowie istniało ponad 150 szkół muzycznych różnego poziomu i typu, co było zjawiskiem wyjątkowym.

był najbardziej nowatorski i postępowy w swojej działalności. Na tle innych uczelni wyróżniało go oryginalne podejście do sposobów nauczania, łączenie w edukacji sprawdzonych i uznanych metodyk z nowatorskimi, tworzenie innowacyjnych programów edukacji oraz nowoczesny system zarządzania i doboru kadry pedagogicznej. Przez wiele lat na czele tej instytucji stała jego założycielka, pianistka, błyskotliwa osobowość, pedagog, wybitna menedżerka i administrator – Anna [Stanisława] Niementowska. Prywatna uczelnia muzyczna, którą założyła wraz z Marią Weleszczakówną w 1902 roku, dzięki jej zdolnościom organizacyjnym i dydaktycznym stała się prawdziwym fenomenem wśród instytucji kształcenia muzycznego, które istniały we Lwowie i Galicji w okresie 1902–1939.

Ryc. 1. Anna Niementowska

Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe, <https://audiovis.nac.gov.pl/> (19.01.2021).

Po wnikliwej analizie i porównaniu wielu, niejednokrotnie bardzo ze sobą sprzecznych danych dotyczących Anny [Stanisławy] Niementowskiej, szczegól-

nie zaś tych umieszczonych przez potomków rodziny Niementowskich⁶ w systemach genealogicznych „Geni World Family Tree” oraz „My Heritage”, nie udało się jednoznacznie stwierdzić daty urodzin Anny [Stanisławy], bowiem w różnych rodzinnych źródłach występują różnice co do daty urodzin: 31 października 1868 roku oraz 1 listopada 1872 roku⁷. Źródła zaś są zgodne co do rodziców i miejsca urodzenia – w rodzinie pracownika kolei Otokara⁸ i Karoliny Boelke (*de domo* Reichelt) w Stanisławowie (obecnie Iwano-Frankiwnsk). Nazwisko Niementowska przyjęła prawdopodobnie po ślubie (podawana jest nieweryfikowalna data 23 sierpnia 1884 roku) z Mieczysławem Władysławem Niementowskim herbu Pobóg (ur. 6 lutego 1854, Cucylów, Nadwórna – zm. przypuszczalnie w 1939 roku)⁹. Na podstawie dostępnych informacji możemy stwierdzić, że z tego małżeństwa urodzili się: córki Maria Jozefa Antonina Niementowska (zm. 1888) oraz Karolina (1898–1863, *de domo* Niementowska, *secundo voto* Krupska¹⁰ – pedagog muzyczny) i syn Antoni Juliusz Stanisław Pobóg-Niementowski (1898–1967)¹¹. Wprawdzie potomkowie rodziny Niementowskich podają większą liczbę dzieci małżeństwa, jednak dokumentalnego potwierdzenia tych koneksji brak i sugeruje się przeprowadzenie dalszych pogłębionych badań.

⁶ Badania nad koneksjami rodzin Boelke i Niementowskich wymagało przeanalizowanie ponad 1000 postaci, umieszczonych w drzewach genealogicznych obu rodzin. Rodzinne drzewo Niementowskich herbu Pobóg naprz. jest lepiej udokumentowane (profile są częściowo uzupełnione aktami urodzeń, zgonów, ślubu ect), które były bardzo pomocne w badaniach.

⁷ Anna Niementowska, <https://www.myheritage.com/research/collection-1/%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D1%8B%D0%B5-%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%8C%D1%8F-myheritage?lang=RU&itemId=276996761-1-500153&action=showRecord> (25.03.2021).

⁸ Bronisława Mecenseffy, <https://www.geni.com/people/Bronis%C5%82aw-Mecenseffy/600000002903052180?through=6000000002867242837> (13.01.2021).

⁹ Anna Stanisława Niementowska (Boelke) Stanisława (z d. Boelke), <https://www.myheritage.pl/research/collection-40000/drzewo-geni-world-family-tree?itemId=45604831&action=showRecord> (5.04.2021).

¹⁰ Karolina Niementowska drugi raz wyszła za mąż za Bronisława Krupskiego, z którym wyemigrowała po I wojnie światowej do Stanów Zjednoczonych, osiedlając się w Filadelfii, gdzie otworzyła filię Instytutu Muzycznego Anny Niementowskiej pod nazwą „Leopolis”. Zob. „Dziennik Polski” z 7 IX 1938, s. 6.

¹¹ Mieszkał w latach 20. XX wieku we Lwowie na ulicy Sobieskiego 7 (obecnie Bratiw Rogatynciw/Братів Рогатинців). Jego żona, Zofia Anna Niementowska (*de domo* Dittrich) pomagała w latach 30. A. Niementowskiej w administrowaniu Konserwatorium im. Karola Szymanowskiego. Zob. *Passenger and Crew Lists of Vessels Arriving at New York, New York, 1897–1957* [w:] National Archives Microfilm Publication T715, roll 3423; Records of the Immigration and Naturalization Service, Record Group 85.

[illegible]

Ryc. 2. Akt urodzenia Mieczysława Władysława Niemętowskiego syna Feliksa Juliana Niemętowskiego w Cucylowie, parafia Nadworna 6 lutego 1854 roku, chrzest 25 kwietnia 1854 roku w parafii w Nadwornej¹²

Niestety w biografii Niementowskiej jest wiele „białych plam”, szczególnie w jej wczesnym okresie edukacji, co uniemożliwia ustalenie, gdzie, w jakich latach i u kogo zdobywała swoje pierwsze szlify muzyczne, do jakiej szkoły uczęszczała. Na podstawie zaś dość skąpych informacji, które odnajdujemy w ówczesnej prasie, możemy potwierdzić fakt ukończenia przez Niementowską studiów pianistycznych w Wiedniu oraz otrzymania wysokich kwalifikacji za-

¹² *Akt urodzenia Mieczysława Władysława Niemętowskiego*, https://www.geni.com/photo/view/6000000002892639667?album_type=photos_of_me&end=&photo_id=6000000020824834947&project_id=&start=&tagged_profiles= (17.02.2021).

wodowych¹³. Wzmiankę o tym, że była ona uczennicą światowej sławy polskiego pedagoga fortepianu Teodora Leszetyckiego, który od 1878 roku mieszkał i pracował w Wiedniu, odnajdujemy w warszawskich „Nowościach Muzycznych” z 1905 roku: „Na czele instytucji stoi p. Anna Niementowska, **uczennica Leszetyckiego**”¹⁴. Fakt studiowania u tak wybitnego pianisty jest niejako potwierdzeniem talentu Niementowskiej, bowiem znalazła się ona w gronie jego uzdolnionych pianistek-uczennic, m.in. słynnej koncertującej pianistki Annette Essipoff (prywatnie pierwszej żony Leszetyckiego), Malwiny Brée, Katarzyny Jaczynowskiej, Marii Gabrieli Rozborskiej, Melanii Więckowskiej, Teresy Jakubowicz, Heleny Lechowiczówny, Antoniny Szuszkiewiczówny, Zofii Naimskiej. Jak wynikałoby ze spisu uczniów Leszetyckiego, który ułożyła i opublikowała w 2019 roku Barbara Chmara-Żaczekiewicz¹⁵, Leszetycki bardzo chętnie kształcił kobiety-pianistki, twierdząc, że są one „o wiele akuratsze, drobniejszowsze i sumienniejsze niż mężczyźni”¹⁶. Fakt bycia uczennicą Leszetyckiego pozytywnie wpłynął na przebieg kariery zawodowej Niementowskiej, umacniał jej pozycję w środowisku muzycznym oraz pozwolił jej zatrudniać w swojej uczelni wybitnych pianistów-pedagogów, którzy również byli jego uczniami, m.in. Ignacego Friedmana (był też asystentem Leszetyckiego w Wiedniu¹⁷), Natalie Löwenhof (Lowenhoff[-ówna], Kwiecińska)¹⁸, Marię Katarzynę Kelles-Krauzową, Jana Skrzydlewskiego, Seweryna Eisenbergera.

Po ukończeniu nauki w Wiedniu Niementowska powróciła w strony rodzinne, do Stanisławowa¹⁹, gdzie podjęła pierwszą pracę w prywatnej szkole muzycznej²⁰. W 1901 roku wyjechała do Lwowa, gdzie otrzymała pracę nauczycielki-pianistki w renomowanej Koncesjonowanej szkole muzycznej, założonej w 1888 roku przez Karola Mikulego, którą po jego śmierci w 1897 roku prowadziła jego żona, wdowa Stefania Mikuli²¹. O fakcie zatrudnienia Niementowskiej dowiadujemy się z ówczesnej prasy lwowskiej: „Szkola muzyczna p. Mikulowej pozyskała wytrawną siłę nauczycielską w p. Annie Niementow-

¹³ *Czego dokonało i jak pracuje Konserwatorium im. Karola Szymanowskiego we Lwowie*, „Chwila” 1934, nr 5573 (27 IX), s. 7; „Nowości Ilustrowane” 1905, nr 36.

¹⁴ *Instytut muzyczny we Lwowie*, „Nowości Muzyczne” 1905, nr 10/11, „Dodatek literacki”, s. II.

¹⁵ B. Chmara-Żaczekiewicz, *Teodor Leszetycki. Notatki z biografii artysty i pedagoga w świetle stosunków z rodziną, przyjaciółmi i uczniami (część II)*, „Muzyka” 2019, nr 1, s. 46–67.

¹⁶ Cyt. za: *ibidem*, s. 25.

¹⁷ *Ibidem*, s. 26.

¹⁸ *Ibidem*, s. 56.

¹⁹ „Nowości Ilustrowane” 1905, nr 36.

²⁰ *Czego dokonało i jak pracuje Konserwatorium im. Karola Szymanowskiego we Lwowie*, „Chwila” 1934, nr 5573 (27 IX), s. 7.

²¹ Stefania Mikuli była dyrektorką szkoły w latach 1897–1905. Szkoła znajdowała się wówczas na ulicy Chorażczyzny nr 12 (obecnie ulica P. Czajkowskiego).

skiej, która objęła lekcje w wyższych kursach”²². Owa wzmianka o zaproszeniu młodej nauczycielki do obsadzenia prestiżowych kursów wyższych, nadających ostateczny szlif zawodowy studentom, świadczy o najwyższym uznaniu profesjonalnego przygotowania i doświadczenia zawodowego młodej, 33-letniej pianistki.

Młoda, ambitna, pełna energii, zapału i pomysłów Niementowska niedługo pozostanie w szkole Mikulego. W 1902 roku wraz z doświadczoną wykładowczynią kursów elementarnych tej szkoły, Marią Weleszczukową, „odczuwając brak prawdziwie artystycznej instytucji muzycznej”²³, decyduje się założyć własną prywatną uczelnię „odpowiadającą w zupełności wszelkim wymaganiom i zasadom nauki piękna i muzyki”, której celem będzie stworzenie doskonałych warunków kształcenia profesjonalnych muzyków, w przeciwieństwie do większości prywatnych szkół muzycznych istniejących we Lwowie, skupionych przede wszystkim na zaspokojeniu masowego zapotrzebowania na bardzo powszechne, acz wciąż amatorskie muzykowanie. Ponadto uczelnia jest powołana również po to, aby „**rodaczkom** nie mającym środków na wyjazd za granicę celem dalszego kształcenia się, tu w kraju stworzyć szkołę odpowiednią, w której by mogły dalej prowadzić studia muzyczne”²⁴. Jak deklaruje Niementowska, zamierza być instytucją o wielkich ambicjach zawodowych, „składając nauczycielskie grono Instytutu z najpoważniejszych muzyczno-pedagogicznych sił polskich”²⁵. Marzeniem i celem Niementowskiej było „bez prób i szkodliwych eksperymentów, dyktowanych systemem oszczędnościowym”²⁶ osiągnięcie przez Instytut poziomu Konserwatorium GTM i ugruntowanie swojej pozycji jako jednej z najbardziej renomowanych instytucji muzycznych we Lwowie i Galicji, co zresztą zostało przez nią osiągnięte. Taka jak na te czasy wielka determinacja, odwaga w deklaracjach, zamierzeniach i wysiłkach ukazuje nam, jak bardzo postępową i nietuzinkową postacią była Niementowska, co też znajduje potwierdzenie w ówczesnej prasie:

Doprawdy, wprost dziwić się należy, zkąd u kobiety tej tyle niestrudzonej energii, tyle sił i gorących chęci. Pomimo znacznej i dość poważnej konkurencji, p. Niementowska idzie naprzód i oto dziś już zakład jej zajmuje dominujące w okolicy stanowisko. W kilku słowach pragnę zaznaczyć, czego może dokazać kobieta usilną pracą, wytrwałością i poświęceniem. Cześć dzielnej tej kobiecie i zacnej Polce!²⁷

Program nauczania nowo otwartego Instytutu obejmował najbardziej popularne specjalności kształcenia artystycznego: fortepian, skrzypce, wiolonczelę,

²² „Gazeta Lwowska” 1901, nr 203, s. 3.

²³ *Z listów do „Bluszczu”*, „Bluszczy” 1907 (43), nr 40, s. 454.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ *Ibidem*.

śpiew solowy oraz chórалny. Studenci mieli również możliwość uczęszczania na zespół kameralny, kurs nauczycielski oraz szereg dyscyplin teoretycznych. Kształcenie zostało podzielone na następujące stopnie: przygotowawczy, „niższy” (podstawowy), średni, wyższy i najwyższy koncertowy²⁸ (*Meisterschule*).

Prywatny koncesjonowany Instytut Muzyczny (taka pierwotnie nazwa figuruje w programach uczniowskich popisów i artykułach reklamowych) rozpoczął swoją działalność 3 września 1902 roku w dzierżawionym pomieszczeniu przy ulicy Krakowskiej 2 (trzecie piętro)²⁹. Zgodnie z zapowiedziami właścicielkom Instytutu udało się zaangażować dobrych pedagogów, co poniekąd z doświadczeniem koncertowym, co zapewniło szkole doskonały start. W ciągu pierwszego okresu działalności instytucji (1902–1905) wśród grona nauczycielskiego znaleźli się m.in. wybitny polski pianista, kompozytor, dyrygent i pedagog Henryk Melcer-Szczawiński³⁰, Jan Skrzydlewski³¹ (fortepian – najwyższy kurs), Anna Niementowska (fortepian – wyższy kurs), Maria Weleszczukowa (fortepian – wyższy kurs), Rudolf Deman³² (skrzypce), Julian Michał Pulikowski³³, Arnold Wolfsthal (brat Maurycego Wolfsthal) – wiolonczela³⁴. Dumą Instytutu był wykładowca przedmiotów teoretycznych – Stanisław Niewiadomski³⁵. Klasę śpiewu prowadziła Zofia Kozłowska, uczennica Karola Mikulego

²⁸ „Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne” 1902, nr 972 (4 (17) V), s. 218–219.

²⁹ „Діло” 1902, nr z 17 (30) VIII, s. 4.

³⁰ Henryk Melcer-Szczawiński, przebywając we Lwowie w latach 1902–1903, pracował również jako pedagog i dyrektor szkoły muzycznej Heleny Ottawowej oraz drugi dyrygent nowo powstałej Filharmonii lwowskiej.

³¹ Jan Skrzydlewski – absolwent Teodora Leszetyckiego w Wiedniu i Zygmunta Stojowskiego w Paryżu, kompozytor, założyciel własnej szkoły muzycznej, przyjaciel Karola Szymanowskiego, współzałożyciel Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Poznaniu: *Skrzydlewski Jan* [w:] *Wielkopolski Słownik Biograficzny*, red. A. Gąsiorowski, J. Topolski, Warszawa–Poznań 1981, s. 674–675.

³² Rudolf Deman – absolwent klasy skrzypiec Jakoba Moritza Grüna w wiedeńskim Konserwatorium, prawdopodobnie konsultował się u Josepha Joachima w Berlinie. Koncertmistrz Teatru Wielkiego we Lwowie, później koncertmistrz Baden Court Theater w Karlsruhe, Orchester der Bayreuther Festspiele, Berlin Staatliche Hochschule für Musik w Berlinie; członek wielu zespołów kameralnych.

³³ Julian Michał Pulikowski – wybitny skrzypek, altowiolista, pedagog, uczeń Maurycego Wolfsthal w Konserwatorium Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego, Josepha Joachima w Akademii Muzycznej w Berlinie i Otakara Ševčíka w Pradze. Z polecenia Wolfsthal został wykładowcą gry na skrzypcach w Konserwatorium Muzycznym w Kijowie.

³⁴ Arnold Wolfstahl – wiolonczelista, pedagog. Kształcił się u Ferdinanda Hellmesbergera juniora w wiedeńskim Konserwatorium, pracował jako wiolonczelista w orkiestrze teatralnej Teatru hr. Skarbka we Lwowie, jako nauczyciel gry na wiolonczeli w szeregu lwowskich prywatnych szkółach muzycznych oraz ukraińskim Wyższym Instytucie Muzycznym im. M. Łysenki.

³⁵ Stanisław Niewiadomski – pedagog, dyrygent, kompozytor, krytyk muzyczny oraz organizator życia muzycznego. Uczył się gry na fortepianie u Matyldy Żłobickiej oraz Karola Mikulego,

i Władysława Wszelaczyńskiego z fortepianu, która kształciła się jako śpiewaczka u Fausty Crespi w Mediolanie, u której w późniejszych latach uczyła się wybitna śpiewaczka ukraińska Salomea Kruszelnicka³⁶. Ogólna liczba studentów, którzy studiowali w Instytucie na różnych specjalnościach w pierwszym roku istnienia, wynosiła 200 osób, co dawało podstawy do twierdzenia, że dana uczelnia „jest to prawie kompletne konserwatorium, brakuje tylko kompozycji”³⁷.

W 1905 roku nastąpiła zmiana własności Instytutu. Zaczynając od 1905 roku, aż do 1939 roku, gdy Instytut został zlikwidowany przez okupantów sowieckich, Niementowska stała się jego jedyną właścicielką³⁸, zaś była współniczka Weleszczukowa odeszła z Instytutu i znalazła zatrudnienie w szkole muzycznej pod dyrekcją Theodora Pollaka. W tymże roku, zgodnie z dekretem Namiestnictwa o nr 12.308 z 13 czerwca 1905 roku, uczelnia zmienia nazwę na Lwowski Instytut Muzyczny oraz swoją siedzibę, przenosząc się do ścisłego centrum miasta, obok Rynku³⁹.

Działalność Instytutu w nowej fazie rozwoju wymagała poważnej reorganizacji procesu edukacyjnego. Poszerza się katalog specjalności: kształcono się w zakresie fortepianu, skrzypiec, wiolonczeli, organów oraz śpiewu – żeńskiego i męskiego; wprowadzano zmiany w liczbie dyscyplin specjalistycznych i obowiązkowych – np. dla wokalistów wprowadzono obowiązkowe zajęcia z dykcji i języka włoski, zaś wśród dyscyplin ogólnobowiązkowych znalazły się teoria, harmonia, historia muzyki, śpiew chórally; jako przedmioty opcjonalne wprowadzono kontrapunkt i kompozycję⁴⁰. Wprowadzane są innowacyjne przedmio-

Stefana Wittego, Franciszka Słomkowskiego w Konserwatorium Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego, następnie studiował w Konserwatorium Towarzystwa Przyjaciół Muzyki w Wiedniu oraz Królewskim Konserwatorium Muzycznym w Lipsku.

³⁶ H. Milewska, *Stanisława Korwin-Szymanowska. Śpiewająca siostra*, „Hi-Fi i Muzyka” 2009, nr 9, s. 89; Л.З. Мазепа, Т.Л. Мазепа, *Шлях до музичної Академії у Львові*, t. 1, Львів 2003, s. 121; L.T. Błaszczuk, *Żydzi w kulturze muzycznej ziem polskich w XIX i XX wieku. Słownik biograficzny*, Warszawa 2014, s. 282.

³⁷ „Kurier Teatralny” 1902, nr 11, 28 IX (11 X), s. 5.

³⁸ Od 1909 roku Niementowska podzieliła zarząd Instytutu na dwie części: sama pozostała dyrektorem artystycznym Instytutu oraz pedagogiem fortepianu na niższych i średnich stopniach, a administracją zakładu zajmowali się dyrektorzy-administratorzy. Na przykład Stanisław Głowacki był dyrektorem administracyjnym instytutu w 1909 roku. W 1919 roku Instytutem kierował słynny krytyk muzyczny Edmund Walter, od 1921 roku – prof. Lesław Jaworski.

³⁹ W latach 1905–1910 Lwowski Instytut Muzyczny mieścił się na ulicy Kilińskiego 1 (obecnie: Павмы Берынды/Павмы Беринди), dysponując w tym budynku nawet salą koncertową. Od 1910 roku Instytut działa pod nowym adresem: Rynek 15. W 1919 roku Instytut ponownie zmienił adres – przeniósł się na ulicę Sobieskiego 4, 1 piętro (obecnie: Braci Rohatyńców/Братів Рогатинців).

⁴⁰ Lwowski Instytut Muzyczny, Lwów 1905, s. 3–8.

ty nauczania: przykładowo w 1908 roku dzięki Stanisławowi Głowackiemu⁴¹, który wykładał w Instytucie dyscypliny teoretyczne, po raz pierwszy w szkolnictwie muzycznym Galicji zostały wprowadzone zajęcia z eurytmiki (rytmiki) dla dzieci i dorosłych metodą Émila Jacques-Dalcroze'a (w latach 30. zajęcia te prowadziła Zenobia Kołtyn-Krug [Krużanka])⁴². Zmiany dotknęły również struktury Instytutu – w 1910 roku stworzono tzw. Freblowską⁴³ szkołę muzyczną⁴⁴ dla dzieci od lat 5, opartą na podstawowej formie aktywności dziecięcej – zabawie, poprzez którą dziecko uczy się i poznaje świat, co umożliwia stworzenie niezwykle kreatywnej i inspirującej przestrzeni edukacyjnej (prowadzono zajęcia podobne do współczesnych zajęć muzyczno-estetycznych dla przedszkolaków). Szkoła prowadziła zajęcia metodą francuskiej nauczycielki, pionierki w dziedzinie wychowania przedszkolnego – Marie Pape Carpentier, która wykorzystywała zasady metodyki Fröbela. W 1909 roku w Instytucie otwarto również kursy przygotowawcze uprawniające do zdania państwowego egzaminu muzycznego⁴⁵.

Odnowiona zostaje też kadra nauczycielska – ze starej ekipy pozostaje tylko kilkoro pedagogów. Największą atrakcją w studiach pianistycznych staje się możliwość studiowania u nowo zatrudnionych wykładowców, znakomitych przedstawicieli szkoły Leszeckiego – Ignacego Friedmana⁴⁶ i jego asystentki Natalii Löwenhof. Posiadali niezwykle przywilej, a mianowicie byli upoważnieni do kierowania absolwentów, którzy odnieśli największe sukcesy, w celu poprawy ich umiejętności bezpośrednio do swojego mentora (Leszetyckiego) w Wiedniu, bez długiego okresu szkolenia przygotowawczego z asystentami⁴⁷. Oprócz nich lekcje gry na fortepianie prowadziła również Maria Katarzyna Kelles-Krauzowa, absolwentka warszawskiego Konserwatorium, uczennica wybitnych muzyków – Leszetyckiego, Stojowskiego, Henryka Melcera i Ignacego Friedmana. Wśród nauczycieli fortepianu są też Anna Strusińska, która także

⁴¹ Głowacki prowadził w Instytucie klasy fortepianu, dyscypliny teoretyczne. W 1909 roku objął stanowisko dyrektora administracyjnego Instytutu.

⁴² „Muzyka” 1931, R. 8, nr 4–6, s. 238.

⁴³ Friedrich Wilhelm Froebel – niemiecki pedagog, teoretyk i twórca nowożytnej koncepcji wychowania przedszkolnego.

⁴⁴ „Widnokreśli” 1910, z. XII (10 IX), s. 2 okładki.

⁴⁵ *Kalendarz Muzyczny Informacyjny na rok 1909*, Warszawa 1909, s. 114.

⁴⁶ Ignacy Friedman [właściwie Salomon Izaak Freudmann] – wybitny polski pianista, kompozytor i pedagog żydowskiego pochodzenia. Gdy rozpoczął pracę (ok. 1905–1906) w Instytucie, był w trakcie błyskawicznie rozwijającej się kariery oraz świeżo po studiach kompozytorskich w Lipsku u Hugona Riemanna, wiedeńskich studiach muzykologicznych u Guido Adlera oraz pianistycznych u Leszetyckiego.

⁴⁷ *Lwowski Instytut Muzyczny – ul. Kilińskiego L.1. – PROSPEKT. – I. Ogólny zarys szkoły. II. Plan nauki. III. Regulamin szkolny. IV. Opłaty*, Lwów 1905, s. 3–8.

prowadziła specjalny kurs według metody Pape Carpentier, oraz Karolina Niementowska, przybrana córka właścicielki i absolwentka Instytutu, która zdobyła dodatkowe pedagogiczne wykształcenie w Schreiwaldzie oraz doświadczenie w prowadzeniu *Maisterklasse* z fortepianu w Wiedniu. Grę na skrzypcach prowadził m.in. Wacław Kochański, który uczył się w Petersburgu w klasie Leopolda Auera i w Kijowie u Otakara Ševčíka; zajęcia wokalne – polska śpiewaczka operowa, sopranistka Adelina Paschalis-Souvestre⁴⁸, diva Opery lwowskiej, absolwentka szkoły Adeliny Paschalis i Augusta Souvestre Maria Pawlików-Nowakowska oraz Wanda Proczkowska. Należy podkreślić, że w ciągu całego czasu istnienia tej placówki unikalną cechą personalnej polityki kadrowej był dobór pedagogów ze względu na ich kompetencje nauczycielskie i poziom profesjonalizmu, bez oglądania się na ograniczenia narodowościowe i uprzedzenia etniczne⁴⁹.

Dyrekcja Instytutu również starała się poprzez tworzenie filii rozszerzać geografie swoich wpływów. Od 1910 roku filie Instytutu są obecne w następujących miastach: Lwowie⁵⁰, Drohobyczu, Stanisławowie, Stryju i Tarnopolu⁵¹, Chodorowie, Równem, Krzemieńcu, Dubnie, Kołomyi, Włodzimierzu Wołyńskim, Inowrocławiu, Grodnie. Stworzenie aktywnie działającej, rozgałęzionej sieci filii, w których przeważnie odbywały się zajęcia z muzyki na niższym poziomie nauczania, dało Instytutowi możliwość finansowej niezależności i rozwoju w okresie największego kryzysu gospodarczego w latach 30. XX wieku.

W 1914 roku, w związku z wybuchem I wojny światowej, Instytut zawiesił swoją działalność, lecz nie na długo, wznowiając ją w 1915 roku.

W pierwszych latach po odzyskaniu przez Polskę niepodległości Instytut przeszedł gruntowną reorganizację oraz modernizację. Rok 1919 to początek nowego, bardzo pomyślnego okresu działalności Instytutu⁵². Między innymi otrzymuje on uznanie zgodności z kategorią uczelni wyższej od Ministerstwa

⁴⁸ Uczennica Francesco Lampertiego i Giovanni Corsi w Mediolanie, współwłaścicielka prywatnej szkoły śpiewu.

⁴⁹ *Czego dokonało i jak pracuje Konserwatorium im. Karola Szymanowskiego we Lwowie*, „Chwila” 1934, nr 5573 (27 IX), s. 7.

⁵⁰ Ulica Leona Sapiehy 35, I piętro (obecnie ulica Stepana Bandery/Степана Бандери). W sumie do 1939 roku we Lwowie powstało pięć filii Instytutu, które były zlokalizowane w różnych dzielnicach miasta, m.in. na ulicy Jabłonowskich 6 (obecnie ulica Szota Rustaweli/Шота Руставели), Listopada 45 (obecnie Konowalca/Коновальця), Grunwaldzkiej 2 na Lewandówce (obecnie Słajwo/Сляво), Kwiatkówce oraz w budynku Towarzystwa Sokół IV przy ulicy Łyczakowskiej 99.

⁵¹ „Przegląd Muzyczny” 1910, nr 15, s. 15.

⁵² Otworzono nową filię przy ulicy Sobieskiego 4, I piętro (ulica Braci Rohatyńców/Братів Рогатинців), która aż do 1937 roku była też główną siedzibą Instytutu. W 1937 roku Instytut przeniósł się na ulicę Kopernika 9.

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (MWRiOP) oraz prawo do wydawania dyplomów potwierdzającego pełne zawodowe wykształcenie muzyczne uznawane na państwowym poziomie⁵³. Status państwowy przewidywał też możliwość udzielania zniżek opłat za czesne dla dzieci urzędników państwowych (do 25%) oraz ulgi za przejazdy koleją, a także regulował sprawy pomocy materialnej dla sierot.

Od 1919 roku kadra dydaktyczna oraz proces dydaktyczny Instytutu były ciągle udoskonalane. Wzbogacono ofertę dydaktyczną o kolejne specjalności – pojawia się altówka i klarnet, listę zaś dyscyplin teoretycznych uzupełniono o takie przedmioty, jak analiza form muzycznych, *solfeggio*, dyktando melodyczne, ćwiczenia zespołowe, kameralne i orkiestrowe. W 1919 roku zajęcia na najwyższych kursach prowadzili wybitni muzycy, wśród których było wielu tzw. profesorów dojeżdżających, co było kolejnym *novum* zaprowadzonym w Instytucie Niementowskiej. Na uczelnię przyjeżdżali specjaliści o wybitnej renomie i autorytecie, aby udzielać konsultacji i porad studentom i nauczycielom, przeprowadzać kontrole okresowe, uczestniczyć w popisach i egzaminach. Wśród wybitnych dojeżdżających pedagogów warto wymienić następujące postacie: Seweryn Eisenberger⁵⁴ – uczeń Leszetyckiego i Flory Grzywińskiej, młody pianista-wirtuoz, laureat konkursu pianistycznego w Lublinie Zbigniew Dymek (Dymmek), słynny koncertujący pianista, uczeń Grigorija Chodorkowskiego w Kijowie i Ferruccio Busoni w Wiedniu – Leo Sirota⁵⁵, wybitny skrzypek Robert Perutz⁵⁶, znany pianista i pedagog, uczeń Ignacego Jana Paderewskiego, jeden z inicjatorów Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w 1927 roku, profesor Konserwatorium w Warszawie Zbigniew Drzewiecki⁵⁷, Włodzimierz Weber (uczeń Viléma Kurza)⁵⁸ i inni.

Wprowadzano również nowe specjalności – naukę gry na kontrabasie, instrumentach dętych, otworzono wydział tańca klasycznego. Przedmioty teoretyczne prowadzili: Seweryn Barbag i Wasyl Barwiński – dyrektor Wyższego Instytutu Muzycznego im. M. Łysenki⁵⁹, a począwszy od 1930 roku, kurs teorii muzyki poprowadziła znana już wtedy ze swoich rozpraw naukowych polska muzykolog, absolwentka Konserwatorium Polskiego Towarzystwa Muzycznego we Lwowie i muzykologii na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, uczennica Adolfa Chybińskiego, Zofia Lissa⁶⁰. Dołączyła do niej w 1932

⁵³ „Gazeta Muzyczna” 1919, nr 21/22, s. 148.

⁵⁴ „Gazeta Muzyczna” 1919, nr 3, s. 24.

⁵⁵ „Chwila” 1922, nr 1189 (10 V), s. 4.

⁵⁶ „Chwila” 1919, nr 269 (14 X), s. 6.

⁵⁷ „Muzyka” 1930, nr 10, s. 630.

⁵⁸ „Chwila” 1921, nr 941 (2 IX), s. 7.

⁵⁹ „Wiek Nowy” 1927 (2 IX), s. 9; 1927 (28 IX), s. 6.

⁶⁰ „Muzyka” 1930, nr 10, s. 630.

roku Stefania Łobaczewska, która na łamach czasopisma „Muzyka” wysoko oceniała inicjatywę Instytutu, szczególnie w zakresie działalności koncertowej.

W 1921 roku przy Instytucie stworzono specjalną klasę dla zajęć operowych („Szkoła Operowa” – analogiczna istniała również przy Konserwatorium Polskiego Towarzystwa Muzycznego), gdzie uczniowie śpiewu operowego mieli okazję doskonalić swoje umiejętności sceniczne – śpiewać w kostiumach, wśród dekoracji, w prawie prawdziwych warunkach teatralnych⁶¹. „Szkołę Operową” kierowali: Józef Lehrer (dyrygent operowy) i Stanisław Tarnawski (reżyser operowy)⁶² oraz wybitny pedagog śpiewu, dyrygent i reżyser Wilhelm Flam-Płomieński, realizując zróżnicowane przedstawienia operowe, m.in. 21 czerwca 1923 roku słynną premierę *Czarodziejskiego fletu* Wolfganga Amadeusza Mozarta – pierwsze wykonanie tej opery w języku polskim. Opera została wystawiona jako przedstawienie szkolne pod muzycznym kierownictwem dyrygenta Teatru Wielkiego we Lwowie, Lehrera, w inscenizacji specjalnie w tym celu sprowadzonego z Berlina reżysera Maksymiliana Morrisa i kilkakrotnie z olbrzymim powodzeniem powtórzona⁶³. Natomiast w 1927 roku Instytut stworzył swoim studentom możliwość składania egzaminu kwalifikacyjnego „artysty opery i operetki” akceptowany przez Związek Artystów Scen Polskich (ZASP). Otwarto też „Szkołę Teatralną”, którą kierował znany polski aktor i reżyser teatralny, Franciszek Frączkowski. W 1921 roku utworzono „Seminarium Muzyczne” dla kandydatów na nauczycieli muzyki w szkołach państwowych⁶⁴, zaś od października 1922 roku – cykl wykładów na temat historii muzyki pod tytułem „Wybrane problemy historii muzycznej” dla studentów tegoż Seminarium poprowadził Józef Reiss, „profesor muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, wybitny historyk muzyki, zaangażowany do Seminaryum Lw. Instytutu Muz.”⁶⁵. Również profesor i Dyrektor Instytutu, Lesław Jaworski wygłosił cykl wykładów pt. „Analiza estetyczna oper i dramatów muzycznych R. Wagnera”⁶⁶. Przy Instytucie nadal działała „Szkoła freblowska”, a Paulina Löblowa prowadziła zajęcia metodą Jacques-Dalcroze.

Chcąc zaktualizować proces dydaktyczno-edukacyjny w swoim Instytucie, a także w celu zapoznania się z innym podejściem do edukacji muzycznej i nowoczesnymi metodami nauczania muzyki udaje się Niementowska w 1923 roku w półtoraroczną podróż do Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Anglii, Francji.

⁶¹ „Chwila” 1921, nr 941 (2 IX), s. 7.

⁶² *Ibidem*.

⁶³ T. Mazepa, *Lwowskie reminiscencje Andy Kitschman [w:] Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich*, t. 16: *Kobiety w kulturze muzycznej Galicji*, red. G. Oliwa, K. Fink, Rzeszów 2019, s. 103.

⁶⁴ „Chwila” 1921, nr 941 (2 IX), s. 7.

⁶⁵ „Chwila” 1922, nr 1306 (22 X), s. 5.

⁶⁶ „Chwila” 1922, nr 1329 (19 XI), s. 6.

Ryc. 3. Spis pasażerów statku „Aquitania” z 23 grudnia 1923 roku, wśród których figuruje Anna Niementowska (pod numerem 27)⁶⁷

Po powrocie 1924 roku do Lwowa wprowadza ona do procesu edukacyjnego kilka nowatorskich zasad. Na przykład otwiera we wrześniu 1930 roku być może pierwsze we Lwowie i Galicji Wschodniej przedszkole muzyczne, w którym trzy razy w tygodniu w oparciu o nowoczesne metody zapoznane w Europie i Stanach Zjednoczonych odbywały się dwugodzinne lekcje muzyki (czytanie nut ze słuchu, kształcenie słuchu, zabawy muzyczne itp.), które prowadziła zaproszona z Genewy Catherine Favre. Oprócz tego, jak pisała gazeta w 1937 roku, podsumowując działalność uczelni, „półtoraroczny pobyt za granicą zao-wocował nie tylko bogatymi doświadczeniami i obserwacjami, ale także po-wstaniem dwóch polskich szkół muzycznych, z których jedna, zwana «Leopo-lis», prowadzona przez córkę pani Niementowskiej prof. Krupską, nadal istnieje w Filadelfii»⁶⁸. We wrześniu 1930 roku Instytut Muzyczny rozpoczął proces reorganizacji wszystkich należących do niego jednostek, aby dostosować je do wy-mogów reformy oświaty muzycznej w Polsce, która polegała na utworzeniu trój-

⁶⁷ *Passenger and Crew Lists of Vessels Arriving at New York, New York, 1897–1957* [w:] National Archives Microfilm Publication T715, roll 3423; Records of the Immigration and Natu-ralization Service, Record Group 85, <https://blog.myheritage.com/2016/02/introducing-record-detective-ii/> (20.11.2020).

⁶⁸ „Dziennik Polski” 1938 nr z 7 XI, s. 6.

stopniowego systemu edukacji muzycznej. W 1931 roku otworzono podstawową Szkołę muzyczną oraz Gimnazjum muzyczne. Prawdopodobnie w tymże 1931 roku przy Gimnazjum muzycznym powstała pierwsza w Polsce orkiestra dziecięca, która występowała publicznie. O koncercie tej orkiestry, który odbył się w 1932 roku pod dyrekcją dr Wahrgaftiga i wykonał pod jego batutą *Symfonię dziecięcą* Josepha Haydna, pisała Łobaczewska w „Muzyce”. Według niej było to sensacyjne wydarzenie nie tylko dla Lwowa, ale i Polski⁶⁹. Prawdopodobnie w tym samym czasie powstała orkiestra symfoniczna składająca się ze studentów uczelni, której poziom był dość wysoki, o czym świadczą programy jego koncertów. Orkiestrami tymi kierowali Jakub Mund, Józef Lehrer, Wahrgaftig i S. Pfeiffer⁷⁰.

22 sierpnia 1931 roku⁷¹, po wieloletnich wysiłkach Niementowskiej i dyrekcji Lwowskiego Instytutu Muzycznego, uczelnia z odnowioną kadrą nauczycielską, bogatą propozycją edukacyjną i programem nauczania (m.in. otwarto taką specjalność jak dyrygentura), zaktualizowaną strukturą nie tylko zmieniła nazwę, stając się Konserwatorium Muzycznym im. Karola Szymanowskiego, ale i status. Konserwatorium uznano za wyższą uczelnię muzyczną, otrzymała ona takie same uprawnienia jak uczelnia państwowa, jej dyplom był uznawany w całej Polsce, zaś działalność była dofinansowywana ze środków państwowych. Podkreślając wysoką rangę, którą zdobyło Konserwatorium Muzyczne im. K. Szymanowskiego we Lwowie wśród innych wyższych muzycznych uczelni, dziennik „Chwila” tak pisał o jej statusie w 1937 roku:

Lwów posiada [...] szkoły muzyczne zawodowe, a to Konserwatorium Polskiego Towarzystwa Muzycznego, **Lwowskie Konserwatorium Muzyczne im. K. Szymanowskiego** [podkr. – T.M.], Ukraiński Instytut Muzyczny im. Łysenki [...], wszystkie inne szkoły bez względu na nazwę należą do t. zw. szkół przygotowawczych. Konserwatoria muzyczne mają za zadanie; 1) kształcenie we wszystkich działach sztuki muzycznej 2) przygotowanie do zawodu muzyka twórcy, odtwórcy lub nauczyciela, instytuty muzyczne zaś: przygotowanie muzyka odtwórcy, przede wszystkim zaś muzyka orkiestrowego, zespołowego itp., przygotowanie do studiów na wyższym kursie konserwatorium muzycznego. Dodać należy, że świadectwa wydawane przez konserwatoria lub instytuty muzyczne upoważniają uczniów do przechodzenia z jednej szkoły do drugiej bez składania specjalnych egzaminów wstępnych, co jest obowiązkiem przy przechodzeniu z szkoły muzycznej przygotowawczej do konserwatorium lub instytutu muzycznego. Ponadto mają konserwatoria i instytuty muzyczne prawo wydawania świadectw końcowych i dyplomów upoważniających absolwentów do uzyskania koncesji na szkołę muzyczną, do zajmowania stanowiska nauczyciela w jednej ze szkół muzycznych wszystkich trzech kategorii i t. p. Ponadto posiadają pierwsze dwie kategorie szkół a więc konserwatoria i instytuty jeszcze specjalne przywileje jak np. zniżki kolejowe bez ograniczeń, tramwajowe i in.⁷²

⁶⁹ „Muzyka” 1932, nr 5–6, s. 150.

⁷⁰ „Orkiestra” 1933, nr 7, s. 118; „Muzyka” 1935, nr 8–9, s. 117.

⁷¹ *Lwowskie Konserwatorium Muzyczne im. Karola Szymanowskiego*, „Muzyka” 1931, nr 4–6, s. 271.

⁷² „Chwila” 1937, nr 955 (5 X), s. 8.

W 1938 roku za swoje zasługi Niementowska została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi przez Prezydenta Rzeczypospolitej. W tymże roku rezygnuje ona z funkcji dyrektora uczelni, przekazując zarząd nad nią Polskiemu Związkowi Muzyków-Pedagogów⁷³. Pozostawiła po sobie niezwykle pamięć jako utalentowana pedagog i metodyk, wszechstronna menedżerka odnosząca imponujące sukcesy organizatorskie, twórczyni niezwyklej prywatnej uczelni wyższej we Lwowie, która dzięki jej wizji i wysiłkom przekształciła się z typowej prywatnej instytucji muzycznej w renomowany i ceniony w środowisku nie tylko lokalnym, ale i europejskim ośrodek edukacyjny. Jej dzieło życia – Instytut Muzyczny/Lwowski Instytut Muzyczny/Konserwatorium Muzyczne im. K. Szymanowskiego – z całym swoim dorobkiem osiągnięć w 1939 roku wraz z dwiema innymi wyższymi uczelniami muzycznymi we Lwowie stanęło się fundamentem nowej lwowskiej wyższej uczelni muzycznej – Państwowego Konserwatorium Muzycznego im. M.W. Łysenki (obecnie – Lwowska Narodowa Akademia Muzyczna im. M.W. Łysenki).

Bibliografia

Wydawnictwa źródłowe i opracowania

- Błaszczuk L.T., *Żydzi w kulturze muzycznej ziem polskich w XIX i XX wieku. Słownik biograficzny*, Warszawa 2014.
- Chmara-Żaczekiewicz B., *Teodor Leszetycki. Notatki z biografii artysty i pedagoga w świetle stosunków z rodziną, przyjaciółmi i uczniami (część II)*, „Muzyka” 2019, nr 1, s. 46–67.
- Fink K., *Szkolnictwo muzyczne we Lwowie w okresie międzywojennym*, „Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал” Drohobycz 2017, nr 4, s. 47–52.
- Kalendarz Muzyczny Informacyjny na rok 1909*, Warszawa 1909.
- Lwowski Instytut Muzyczny – ul. Kilińskiego L. 1. – PROSPEKT. – I. Ogólny zarys szkoły. II. Plan nauki. III. Regulamin szkolny. IV. Oplaty, Lwów 1905.
- Mazepa T., *Lwowskie reminiscencje Andy Kitschman* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich*, t. 16: *Kobiety w kulturze muzycznej Galicji*, red. G. Oliwa, K. Fink, Rzeszów 2019, s. 94–105.
- Milewska H., *Stanisława Korwin-Szymanowska. Śpiewająca siostra*, „Hi-Fi i Muzyka” 2009, nr 9, s. 89.
- Мазепа Л., Мазепа Т., *Шлях до музичної Академії у Львові*, t. 1, Львів 2003.

Prasa

- „Bluszcz” 1907, nr 40.
- „Chwila” 1919, nr 269; 1921, nr 941; 1922, nr 1189, nr 1306, nr 1329; 1934, nr 5573; 1937, nr 955.
- „Dziennik Polski” z 7 IX 1938.
- „Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne” 1902, nr 972.

⁷³ „Dziennik Polski” z 7 XI 1938, s. 6.

- „Gazeta Lwowska” 1901, nr 203.
„Gazeta Muzyczna” 1919, nr 3, nr 21–22.
„Kurier Teatralny” 1902, nr 11.
„Nowości Muzyczne” 1905, nr 10–11.
„Muzyka” 1930, nr 10; 1931, nr 4–6; 1932, nr 5–6; 1935, nr 8–9.
„Nowości Ilustrowane” 1905, nr 36.
„Orkiestra” 1933, nr 7.
„Діло” z 17 (30) VIII 1902.

Netografia

- Anna Niementowska, Narodowe Archiwum Cyfrowe, <https://audiovis.nac.gov.pl/>.
Akt urodzenia Mieczysława Władysława Niementowskiego, https://www.geni.com/photo/view/6000000002892639667?album_type=photos_of_me&end=&photo_id=60000000020824834947&project_id=&start=&tagged_profiles=.
Anna Niementowska, <https://www.myheritage.com/research/collection-1/%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D1%8B%D0%B5-%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%8C%D1%8F-myheritage?lang=RU&itemId=276996761-1-500153&action=showRecord>.
Anna Stanisława Niementowska (Boelke) Stanisława (z d. Boelke), <https://www.myheritage.pl/research/collection-40000/drzewo-geni-world-family-tree?itemId=45604831&action=showRecord>.
Bronisława Mecenseffy, <https://www.geni.com/people/Bronis%C5%82aw-Mecenseffy/6000000002903052180?through=6000000002867242837>.

FROM THE HISTORY OF HIGHER MUSIC SCHOOL BY ANNA NIEMENTOVSKA IN LVIV

Abstract

The article is dedicated to the figure of Anna [Stanislava] Nementovska, who was a brilliant personality of her time, a founder and a longtime director of a progressive, innovative, private higher music school in Lviv – Music Institute/Lviv Music Institute [Anna Nementovska]/The Karol Szymanowski Musical Conservatory. This institution carried out various and multidisciplinary activities, had an extensive, well-organized music and educational structure.

The article analyzes the periodization of the Institute, its goals and objectives, presents examples of innovative methodological solutions and educational practices used at the Institute, shows the teachers who worked there. Reconstruction of the main Anna Nementovska's achievements and activities of her school was carried out on the basis of available documentary evidence of the era, announcements, advertisements, information in the press, international information databases.

Keywords: Anna Stanisława Nementovska, Music Institute/Lviv Music Institute [Anna Nementovska]/the Karol Szymanowski Music Conservatory, higher music education, music